

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Ugy a lap szellemi és szel. illető cikkei,
mint az előfizetési penzek a „Közművelő-
dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a
vá. ba küldendők.

Mindentudás és Nemtudás.

Beszélgetés a nagy világrendről.

Irta: **Radányi József.**

(Folyt.)

M. Hogy az ember a rég letűnt állatokkal együtt élt, abban már azért sem kételkedem, mert az első embermaradványok nem térnek el annyira a jelenkori ember részeitől, hogy bennök a faj kezdetleges alakját láthatnók; már pedig a palaeontologia az egész állatvilág fokozatos fejlődésére következtet; ennél fogva az ember első nyomait a diluvial telepeknél régebb geológiai lerakódás fogja nyújtani. Hogy hol, a földteke melyik pontjain? azt a jövőtől kell várunk.

N. A jövőtől várni! Ez épen a nem-tudás, a minek én bebizonyítására törekszem. Várni kell bizony a jövőtől ennél sokkal közelebb fekvő, homályfedte kérdések földerítését is. Vajjon hol volt az árják őshazája? Ribáry szerint Hindu-Kbus, az Indus felső völgye és a Pamir fensíkja lehetett. Mások véleménye szerint sem Elő-, sem Közép- Ázsiában, sem Nyugat- és Dél-Európában nem lakhatott az ős-árja nép, hanem a Dnieper, Don, Volga és Dvina forrásvidékein, hol a germánok, lettek és szlávok ősei még együtt éltek a latinok, görögök és thrákok őseivel, s a keltaké az iránokéval, mint az ős-árja népnek még közösen fejlődő szét nem vált tagjai. — *Virchow*, a boroszlói anthropologiai congressuson 1884-ben ezeket mondá: Az az eszme, hogy az indogermánok nem vándoroltak be, hanem ismeretlen idők óta itt élnek a földön, tehát germán értelemben *autochtonok*, mindinkább több és egyre sikeresebb védőkre talál. A végleges ítélet még mindig nyílt kérdésül tartuk fenn és mondjuk, hogy: *nem tudjuk mikor jöttek ide a germánok.* — Nálunk *Budencz* és *Hunfalvy* a magyarok finn ugor eredete mellett harcolnak, míg *Vámbéry* ez irány ellen lépett fel és a magyarok török-tatár eredetét bizonyítja. *Rössler* Anonymust meseköltőnek tartja, ugyanezt teszi *Hunfalvy*

Pál, őt inkább költőnek, mintsem történetírónak nyilvánítván; és ugyancsak *Hunfalvy* szerint világos, hogy a székelyek hun eredete mesénel nem egyéb. — A románok, *Gibbon*, *Mommsen* s mások szerint, a régi Dacianok római gyarmatosaitól származnak; ellenben *Hunfalvy*, *Rössler*, *Schwicker* és *Fligier* azt állítják, hogy a Balkán félszigetről a 12-ik század végén, vagy 13-ik elején kezdtek a Dunán átszivárogni hazánkba. Az utóbb nevezett jeles ethnographus őt Thracia elromosodott, azután elszlávosodott thrákjainak tartja őket.

Mily hiabavaló, ezekből itélve, az emberiség bölcsölőnének keresése, mely állott legyen, ugymond dr *Fraas*, az Atlantison, vagy akárhol, talán a déli félgömbön a Csendes-tengerben, melynek feneké ma is a százados sülyedés útján van, annyi bizonyos, hogy az adamitikus nemzedék a víz fenekén van, hol a történetek örökre rejtve maradnak a halandó előtt.

M. Már látom, hogy a nehéz ütegeket elő kell vonatnom, különben nem boldogulok. Jertek elő hát ti kőkori fejsze, kés-, nyil- s más alaku eszközök, ásatag állatcsontok és emberkoponyák, lehelyek stb. ti talán imponáltak; hiszen nem élünk a 18-ik században, midőn egy mammuthnak zápfoga Valenciában Szent Kristóf reliquiája gyanánt tiszteltetett, és a midőn egy ilyen állat szárcsontja, ezen Szent karjául tekintetvén, Szent Vincze kanonkjai által ünnepélyes processióknál körülvitetett a végből, hogy a nagy szárazságban szenvedő országon a kegyes ég enyhítő esővel megkönyörüljön.

N. E téren sem maradok adósod. Ha ilyen tévedés a mult században, mikor a geologia még csak megszületett, valóban előfordult volna is, az még hagyján; de ha a 19-ik század ezeknél jóval komikusabb fölfedezéseket mutat fel, ez vajjon mivel széppíthető? Nincsenek mulatóságosabb dolgok a világon a régészek fölfedezéseinél. A legkomikusabbak közül valók voltak: *P. Iamos* sirja és *Hector* csontjai. Azután ez évtizedben a „fegyveres Mi-

nerva" szobra Phidiastól, mely egyszerű modern szobor volt valamely öntödéből s egy ügyes csaló által Ahtén környékén elásva. A két eset azonban, melyet elmondok, sokkal különb ennél.

Huszonöt év előtt egy híres angol régész *John Jones* fölfedezett egy temetőt a Thermopylaeknél. Aféle közös sirt, hol husz egykori ember aludta örök álmát, örökzöld babércserjék, illatos rózsafák alatt. John Jones nem habozott. Rőgtön felismerte, hogy Leonidasnak husz harczosát találta meg és egy természetes kötetet irt fölfedezéséről. A halál e tudóst foglalkozása közben lepte meg, de annyi ideje volt még, hogy egy végrendeletet írhatott, egyik barátjára jelentékeny összeget hagyván, azon kikötéssel, hogy temettesse el a husz Lakaedemon közé. Mindennap délben egy tisztességesen díjazott ember a sirra állt, s karját égnek terjesztve így ordított: „Dicsőség legyen az itt alvók emlékezetén.”

Három hónap mulva kisült, hogy a husz állítólagos hős, husz nyomorult rabló volt, kiket néhány év előtt ezen szent helyen elcsíptek és frissiben felakasztottak.

A másik eset négy-öt évvel ezelőtt adta elé magát. *Cheronae* környékén reá bukkantak ama 300 katona holttestére, a thébai legióból, kik 338-ban Kr. e. látván, hogy makedoniai Fülöp győzedelmeskedik, inkább lekaszabolatták magukat egy lábíg, semhogy megadásra kényszerítsék őket. „A 300 hős szimmetrikusan elrendezve feküdt a sirban, hol csontvázaik két évezred óta porladoznak”, — így hangzott a hírlapi tudósítás.

Egyszerre azonban egy athénei levél arról értesíté a világ bámészkodó régészeit, hogy a thébai legionáriusok állítólagos sirja nem más, mint egy temető, hová a 17-ik század folyamán mindazokat temették, kik teljesen tönkre jutva, fizetésképtelenül haltak el. Így történt, hogy ama 300 thébai ifju helyett, kik lánczokkal kötözték össze egymást, hogy ne hátráljanak az ütközetben, csupán 300 eladósodott, csödbe esett ember csonjait lelték meg.

A hamelni vad Péter csodás históriája, a mult századból, melyben nem papok, hanem világiak játszik a szerepet, ezen 19-ik századbéli „fegyveres Minerva”, Leonidas husz harczosa és 300 thébai ifju fölfedezésével szemben, valóságos Kis Miska. „Der wilde Peter von Hameln”, — ezt a csodagyereket Hannoverben a réten találták 1726-ban meztelen állapotban, szőrrel egészen benőtt testtel. Beszélni nem tudott; Péternek az utca-gyermek neveztek el; rendes eledeleket elutasított, csak répát, hagymát és fakérget rágsált; köntöst, czipőt magáról letépett, az emberek után harapott, azokat szagolta és karmolta. Mivel teljességgel kinyomozható nem volt, hogy honnan és miként pottyant le Hameln város határára, csodálatos alakja és sajátágainál fogva kiadták ősembernek. Nagy hire terjedt s az akkori írók által fonto-

sabbnak tartott egy új planetánál. György király udvarába kerül, nevelik, oktatják, mind hiába, megtörik rajta a legnagyobb erőfeszítés munkája. Csupán öt szót bir kimondani: Pe (Péter,) ki Geo (György Király,) és ki Ka (Katarina királyné.) Meghalt 80 éves korában . . . Később *Blumenbach* hosszas utánjárás után kinyomozta, hogy Péter egy mostoha anyjától megszökött néma gyermek volt, kit annak idején a Weser hajósai jól ismertek s neki gyakran kenyeret és gyümölcsöt vetettek könyöreltől.

M. Ilyen kontár régészekkel én nem akarok foglalkozni, hanem hirneves geologusok leleteivel, a melyek az ember első föllépését a harmadkorba engedik visszavezetni. Ilyenek az új tertiár rétegekből való elephas meridionalis csontjain, és a Halitherium oldalbordáin észlelt bevágások; ilyenek a pliocänrakodványokból Olaszországban és Californiában kiásott ember-csontok, valamint a *Tardy* által Aurillac-nál *dynotherium* maradványok mellett talált kovakés.

N. Ezek a leletek, mint *Zittel* tanár bizonyosra veszi, a szigorú bírálatot nem állják ki; azok az ember keze által eszközöltnek gondolt bevágások, vagy más befolyásokra vihetők vissza, vagy pedig tévedés történt a lelhelyek korának meghatározásánál.

M. De a *Bourgeois* apát által Pont Levoynál fölfedezett kovaszálkák kétségtelenül miocän-rétegekből erednek.

N. Ez úgy van, hanem azoknak alakja ép oly jól származhatott ügyetlen kéztől, mint az embertől egészen független valamely más természetes befolyástól; mihez még azon körülmény is járul, hogy a mondott helyen eddig sem emberi csont, sem semmi más emberi műkésztmény nem találtatott; minélfogva ezen kődarabok eredete felett a legkipróbáltabb hozzáértők nézetei megoszlanak. A tertiár-ember létezése tehát, mondja az „*Untergegangene Welten*” című könyv szerzője, bárha a lehetőség körében fekszik, *biztossággal semmikép sincs beigazolva.*

(Vége köv.)

Az ismétlő iskola tanterve, módszere és a mi adott viszonyaink között gyakorlati kivihetősége*)

— Irta: **Kolumbán Agoston** tanító. —

Jelige: „Repetitio mater est studiorum.”

Sokat olvasunk, sokat hallunk ama dicsőítésekről, melyekkel minket néptanítókat elhalmoznak. Valjon miért van ez? Azért hogy annál nagyobb erőfeszítéssel, odaadással és pontossággal iparkodjunk megoldani a ránk bízott fontos feladatot. S valóban úgy van, ha egy Jókay a néptanítóktól várja Magyarország ujjaalakítását; ha minket neveznek a haza első napszámósainak, már hazaszeretéből is kell, hogy a bennünk helyezett nagyszerű vá-

*) A csiki rom. kath. tanító testület által pályadíjjal kitüntetett mű.

rakozásnak eleget tegyünk s azt a bizalmat továbbra is kiérdemeljük. Ezt pedig elérjük, ha minden igyekezetünket a népnevelés magasatos ügyének szenteljük, vagyis tanítványainkat azon percztől, melyben a család nekünk átadja addig, míg a kellő érettséget elérik, úgy neveljük-tanítjuk: hogy belőlük a hazának vallásos, hazafias, szorgalmas, munkás és kellő műveltséggel bíró polgárai váljanak.

Hogy ennyire a 6—12 éves tanulóval haladni nem lehet, ahoz azt hiszem nem kell kommentár, pedig a mindennapi iskola kevés kivétellel mondhatni egészen kimeríti az általános műveltséghez megkívántató tananyagot, de befejezett egészet mégsem képez, mert a gyermek tud ugyan, de nem öntudattal; érteget is, de értelmi fejlettsége még nem megbízható. Önállóság meg épen nincs, mert hiányzik a praxis (praxis) s ez azért van, mert nincs meg a kellő érettség. Márpedig ezek olyan kellékek, melyek nélkül tanítványainkból a laicusnál rafinrozottabb, ugynevezett tudákosberek válnak; kik tudnak mindent és mégsem tudnak semmit.

A kertész fölnevelési faskolájában a nemes gyümölcsfákat, jókora nagyok, midőn állandó helyökre kiülteti, de azért karóhoz köti; mert tudja, hogy az idő viszontagságainak még nem elég erősek ellentállani.

Igy vagyunk a 12 éves gyerekekkel is, a hat évi iskola megtanítja őt úgyszólván mindenre, de még ekkor nem elég erős arra, hogy a társadalomban az ő korához mért helyet elfoglalhassa, mert ha valahol van, úgy itt vannak viharok, melyek az ily támasz nélküli csemetéket legjobban találják.

Átlátva ezt a magas kormány, az 1868. évi 38. t. cz. 48. §. az elemi oktatást két tanfolyamra osztotta; u. m. 1.) a 6 évig tartó mindennapi, és 2.) a 3 évre terjedő ismételő iskolát állit, melynek célja: a szerzett ismeretek ismétlése, kibővítés, azoknak a mindennapi élet, a helyi körülmények és társadalmi viszonyokhoz való alkalmazása. Innen látjuk, hogy valamint a jámbor rom. kath. hívőt az egy igaz hitben megerősíti a bérmlás szentsége; ugy a mindennapi iskola által adott tudományok gyakorlására, állandósítására van hivatva az ismételő iskola. Tudva az ismételő iskola rendeltetését, lássuk: hogyan, mimódon felelhet meg a várakozásnak? Ha építeni akarunk terv-rajzra van szükségünk, az ismételő iskola is csak terv szerint tud építeni, nézzük tehát annak tantervét.

A nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszterium által az ismételő iskolák számára kiadott, és a Nagyméltóságú s főtisztelendő rom. kath. latin és görög szertartásu egyház főpásztorai által, a főnhatóságuk alatt álló felekezeti ismételő iskolák számára kibocsátott tantervek állanak rendelkezésünkre. E kettő között lényeges különbség az, hogy az előbbi a vallásoktatást az e célra rendezett vasárnapi iskolának óhajtja adni, hogy ezáltal az 1868. 38. t. cz. 52. §. által kiszabott földmivelő helyekre csak télen kötelező 5 óra a prófán tárgyakra fordittassék. Az utóbbi erről nem szól, de vannak főpásztori rendeletek, melyek az olyan filialis községekben, hol nem mindig van vasárnapi szt. mise és erkölcsitanítás, a vasárnapi iskolát szükségesnek tartják. Az oly községekben pedig,

hol ilyenek s emellett bőjti tanítások tartatnak, elegendőnek tartja ezeket; de a hétköznapi iskolában megkívánja, hogy a hit-és erkölcsitan fohelyet foglaljon el.

Miután a csikmegyei iskolákra — kevés kivétellel — az utóbbi vagy is a Nagyméltóságú rom. kath. püspöki kar által kiadott tanterv kötelező, azért alapul ezt veszem fel; de mert ez úgy, mint az előbbi — tekintve a mi viszonyainkat — túlkövetelő, bátor leszek a mi körülményeinknek tekintetbe vételével — néha-néha eltérni.

Az ismételő iskola alapja a mindennapi iskolában van lerakva, miből látjuk, hogy milyen az egyik, olyan lesz a másik. Ha a mindennapi iskolában a tanterv követelményeinek mindenben eleget tehetnénk, miért ne lehetne tenni ezt az ismételő iskolában is? Azonban azt mondja a közmondás: „Több kéz hamar kész“! Áll ez az iskolára, mennél több tanerő működik valamely iskolánál, annál jobban eleget tehetnek a tanterv követelményeinek. Szolgáljon a több tanítóval bíró iskoláknak zsinórmértékül a fenn említett tantervek bármelyike; mi csiki tanítók — kevés kivétellel, — hogy ha annyira nem tudunk is haladni, de hogy tanításunk befejezett egészet képezzen, az ismételő iskola tantervét alkalmazzuk a mi viszonyainkhoz. Bár én erre gyengének érzem magamat, de az eszme fontossága és e tárgy iránt való érdeklődés arra késztet, hogy szóljak hozzá, majd hadd győzzön a jobb, csak az ügy nyerjen általa! — Tantervem gyakorlati lesz, mivel még itt több helyen ki fogok térni az egyes tárgyaknál kövendő eljárásokra és a mindennapi élet viszonyaira, — lássuk tehát:

Tanterv. Tantárgyak: 1. Hit-és erkölcsitan. 2. Anyanyelv. 3. Mennyiségitan. 4. Reálák. 5. Művészetiek.

1. *Hit és erkölcsitan.* A mi viszonyaink szerint a hit-és erkölcsitanból, ha a mindennapi iskola az egri közép kátét és Róder közép bibliát átvehette (hogy mik vannak benne azt tudjuk) semelett a katekizmus foglatját képező religió alapján némi szertartás és egyháztörténeti előismereteket is nyujt; az ismételő iskolára alig számithatunk mást, mint a tanultak ismétlését és gyakorlati kibővítését; mert ezáltal megszerzi a gyermek azon vallás-erkölsi alapismereteket—ha jól vezetett—melyek segítségével az ünnepi szertartásokat, az ünnepek jelentőségét ismerni, a vasárnapi szent beszédek, bőjti tanítást megérteni képes lesz. Ha ennyit tud az elégséges, mert e térenni tanítás nem szünik meg az iskola végeztével, hanem még inkább bővítettik a templomi szent beszédekben. De hogy tanítványainkból erkölcsös, vallásos honfiak-honleányok legyenek, különösen az ismételő iskolában nagy gondot fordítsunk ez érzelem ápolására, nemcsak hittan, hanem más tárgyaknál is. Itt különösen hatunk kell saját erkölsi életünkkel, hogy az előtök követendő például szolgáljon.

2. *Anyanyelv.* a) Olvasás. Ismételő tanulóink annyit gyakorlottsággal — kevés kivétellel — bírnak, hogy értelmesen, kellő hangsulyozással, tudnak olvasni, valamint az olvasottaknak tartalmát el tudják mondani; itt tehát nem lehet más teendőnk, mint olyan olvasmányokat választani, melyeknek tartalma megénk lakóinak foglalkozását, helyi viszonyait, társadalmi bajait — betegségeit elevenítik fel. Ügyes nevelői tapintattal hassunk oda, hogy az olvasmány tartalmát a gyermek maga alkalmazza a mi viszonyaink-

hoz, s mintegy ő találja el a netalán uralgó ferde szokásokat; ő fejtsse ki — a mi felvilágosításunk folytán, ha szükség — az olvasmány segélyével, annak javítására czélzó eszközöket stb.

Közbe-közbe érdekesítő avagy vigabb tartalmu, de nem erkölcs- vagy szemérem sértő darabokat is veszünk elő, hogy velök az olvasást megkedveltessük. Ha van ifjúsági könyvtár, adunk válogatott darabokat, azonban ne mulasztjuk el a könyv átvételénél — bár röviden — az olvasottakról számot kérni, nehogy ha netán valamit félre értett, az ekép származott rossz felfogásának hódoljon.

Az erkölcsrontó ponyvairodalom iránt megénk lakossága még ma is kiváló előszeretettel viseltetik. Hol van ennek kiirtására kedvezőbb alkalom, ha nem az ismétlődő iskolában? Itt kell erre vonatkozó olvasmánynál megértetni velök, azoknak káros hatását, ajánlani a Szent-István-társulat által kiadott népiratkákat, a „jó könyvek“ közül azokat, melyeknek tartalma róm. kath. vallásunkkal összefér; megígérni, hogy valahányszor ily „Históriát“ akarunk venni ök vagy szülök — a legnagyobb bizalommal forduljanak hozzáink, mert mi szívesen utasítjuk, sőt meg is rendeljük, ha többen társulnak e czélból.

Hogy olvasás közben, a mindennapi iskolában szerzett nyelvtani ismereteket, nyelvszabályokat gyakoroljuk, az magától értetődik.

b.) Írás. A tanterv a magyarnyelvtant már a negyedik osztályban kívánja bevégezni, s az V. VI. osztály részint ismétlés, részint helyesírás és fogalmazással foglalkozik. Azonban fájdalommal tapasztaljuk, hogy mi e két felső osztályban a helyesírás gyakorlása mellett a nyelvtant nem mint ismétlést, hanem mint újat kell tanítsuk, miáltal az — annyira nélkülözhetetlen — ügyiratok fogalmazása jórészt az ismétlődő iskolának marad.

Az ok és ügyiratok ismertetése és fogalmazásának gyakorlása tehát az ismétlődő iskolában nevezetes szerepet játszik, miért is erre kiváló gond fordítandó annál is inkább, mivel egyidőben a gyermek helyesírás képességét vele ismételvén — gyakoroljuk. — Azt hiszem nem szükséges fejtegetnem, hogy mily sok hasznát veszi a gyermek étéren szerzett ismereteinek az életben, miért ne mulasztjuk el az ismétlődő iskolában a szükségesebb ok és ügyiratok tárgyalását és gyakorlati bemutatását, miután azok fogalmazását gyakoroltatjuk velök. Nézetem szerint a következő ügyiratok volnának az ismétlődő iskolában előadandók: Elismervény, Nyugta, Ellennyugta, Bizonyítványok, Térítvény, Kötelezvény, Engedmény, Meghatalmazvány, a mindennapi életben leggyakrabban előforduló kérvények, közönséges levelek. Adásvevési szerződés és váltó. Adásvevési szerződéshez kész minták vannak, miért csak az üres helyek kitöltésében gyakoroljuk őket, ugyanez eljárást követjük a váltó ürlapoknál is. Soha se feledjük, hogy minden kiállítandó ok-és ügyirat tárgyának, a tanulók szemlélet köréből kell vétetnie a helyi viszonyok tekintetbe vételével. Emellett a szépirásra is jut egy kis idő, a helyesírás szabályait pedig minden föladatnál jól lehet ismételni.

c.) Emlékezés gyakorlása. Ha tanítványainkból mind földmivesek lesznek is, gyakran fordul elő eset, hogy a nyilvánosság előtt szerepelniök kell. Hány ember van, a ki tudna, értene, de nincs beszédképessége, nincs meg az

a személyes bátorság, mi egy nyilvános föllépésnél megkivántatik; ennek oka az, hogy ő e téren gyakorlatlan, fél hogy a mit érez, gondol, ha tudja is, nem képes előadni. Ezért nagy gondot fordítsunk az emlékezés gyakorlására és ezzel karöltve a nyilvános föllépéseknél annyira nélkülözhetetlen személyes bátorság megszerzésére az ismétlődő iskolában is, mely átmenet az életbe. E czélból mondasunk gyakran alkalmas kötött és kötetlen elbeszéléseket s ezek előadásában gyakoroljuk, különös tekintettel lévén a hely gyakori változtatására, hogy szokjanak különböző hely és körülmények között a szabad előadáshoz.

3. *Mennyiségtan.* a) Számtan. A mindennapi iskola, ha a négy alapműveletet, a tizedes és közönséges törtékeli számolást át tanulmányozta — tekintve a viszonyainkat — megtette kötelességét. Ez esetben az ismétlődő iskolában a tanult gyakorlása és életre hatóvá tétele volna főkötelességünk. Ha pedig — a mi különösen egy tanítóval bíró osztatlan iskolában megtörténhetik — el nem végezheti a fönmondottakat, itt bár főbb vonalakban elvégezendő. Azután megtanuljuk a kamatszámítást, a takarékpénztárak és biztosító-intézetek ezméjéről fogalmat nyújtunk; megmagyarázzuk, hogy bármily foglalkozásu ember csak akkor gazdálkodik okszerűen, ha bevétel- és kiadásairól naplót vezet s e naplók készítés módjával megismertetjük őket. A tanító legyen ügyes következetes a számfeladatok megválasztásában, alapos a kidolgoztatásban és iparkodjék gyakorlativá, életrehatóvá tenni különös gondot fordítván a főbéli számtanra.

b) Méréstan. A méréstan nem kötelező tárgy, de a gyermekek szemlélet körében leggyakrabban előforduló alakokat s azoknak kiszámítás módját — bár az ismétlődő iskolában — szükség-snek tartom; azért, hogy a gyermek egy darab szántóföldjének vagy kertjének területét tudja kiszámítani; egy faiskola avagy gyümölcsös kertet tudjon kiszakítani, berendezni stb.

4. *Reáliák:* Földrajz, Történelem, Polgári-jogok és kötelességek, Természettudományiak. E tantárgyak valamennyien a mindennapi iskolában — bár főbb vonalakban átvették, az ismétlődő iskola kötelessége, ezen ismeretek gyakorlása és állandósítása, a mi legczélszerűebben ide vonatkozó olvasmányok alapján lesz kivihető. A Szent István-társulat kiadásában megjelent, Mócsy-Petrovác- és Schulcz féle (II) „Második-olvasó- és tankönyv“ bár a népiskola V.-VI-ik osztálya számára van írva — az ismétlődő iskolában a reáliák gyakorlására haszonnal alkalmazható; miért is azoknak minden ismétlődő tanuló által vagy számára leendő megszerzését, a legmelegebben ajánlom addig is, míg a mindennapi iskolába behozhatjuk. E könyvben nagyválasztékban találjuk a legsikerültebb reálolvasmányokat a földrajz, történelem, alkotmánytan, egészségtan, természetrajz, természettan, gazdaság- és kézműtan köréből.

Megyénk lakosainak zöme földmíveléssel foglalkozván, az ismétlődő iskolában kiváló gond fordítassék a gazdaság és kertészet körébe vágó ismeretek fejlesztésére, már csak azért is, hogy ezáltal még a jelenlegi szülökre is hassunk. Oh hány ferde szokás uralkodik e téren maig is a nép között! melyeket csak azért tartanak jónak, mert a nagyapjuk is aszerint gazdálkodott. Az ily ferde néze-

tek ellenmégét az iskolában — főleg az ismétlő iskolában — kell elkészíteni, honnan ha kikerül a gyermek, nemcsak szellemi, hanem physicali erővel is rendelkezik, hogy a gazdálkodásban az őt megillető szerepet átvehesse. Hogy a gazdasági és kertészeti ismereteket az iskolaszobában nem sajátíthatja el a tanuló az magától értetődik, gyakorlat kell erre s egy megfelelő tér, azaz iskolakert, hol a tanító utmutató, eredményes munkálkodása s munkálkodtatása által kell megszerezni ezeket.

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

D I D Ó.

*Oceánból felszállott a
Rózsaujjú hajnal,
Kilövellte nyilait az
Ezüstíjjú nappal.
Ki az, ki ott pejjaripán
Bibortól vakító?
Ki lehet más, mint Carthagó
Királynője Didó.
Szent liget közt kíséretve
Nagyja seregétül —
Kedvesének kedve tartja —
Vadászatra készül.
Büszke arcza örömmámor
Kej pirjában fürdik. . . .
Ébfalkával nemes vadat
Pajzánkodva üzik.
Nyomába kél habzó ménen
Venus unokája,
Koronához méltó szemmel
Kacsingat redja:
„Fiam leszesz méltón birni
Trónom!” Suttog halkán. . . .
Dárda villog, kelevéz cseng
Hull a párdúc, vadkan.
És Apollón, ki kajánul
Nézegette e nászt,
Homdlyba vész, boldogítani
Akarván Aeneást. . .
Hull az égköny zápormódra,
Fut, száguld a sereg,
A boldog párt rut barlangba
Üzi a fergeleg.
Kigyulnak az égi fáklyák,
Nymphák kara zengi
Násdalait, minőt nem hallt
Halandók közt senki.
Szegény Didó! szerelmednek
Minden üdve: átok,
A hány dörögés hasad földjét
Annyi napig látod.
És végsőt dörg, irtó módon*

*Barlangnak élje
Hull a villám. hisz most van a
Boldog pár nászje.
Éltint már a bős fergeleg
Rémes éjszakája,
Mennyasszonya lett már Didó
S nem többé arája.*

Embery Árpád.

Uti emlékeimből.

X.

Insbruckból-Salzburg.

Prokupek Sámuel.

(Folyt-tás.)

Az éjjel valahol jó eső lehetett, mert midőn reggel a vonatra felszálltam a hűvös levegő nagyon érezhetővé kezdett válni. A coupé ablakából még egy utolsó pillantást veték Insbruckra s a környező alpokra s immár tova ragadott a vonat. Egyedül voltam a coupéban s így kedvem szerint nézhetem a tájkot mindkét oldalon. Első állomás Hall. A városka fölött köd borongott s így mitsem láthattam belőle. Hall híres sóbányájáról, honnan évenként 200,000 mázsa sót nyernek. Az alpok „pipáztak” s nagy bosszuságomra a völgyekbe is leküldék a ködöt. De most küzdelem álla be a napsugarak és a köd között, hű szövetségársul szegődött a sugarakhoz a megindult szél is s oszlani kezdenek a ködnek vastag rétegei. Nyilások keletkeztek itt-ott a ködtengerben s látnunk engedé a hegyoldalokon elterülő falvakat, templomokat és csinos kastélyokat. De mintha a másik perczben megirigyelné kíváncsi pillantásunkat, hullámként ujjal elfödi szemeink elől. Így elhaladva egy csomó falu s vár mellett csak Jenbachnál engedé át a tért teljesen a fénylő napsugaraknak.

Oldalvást a Stubai-gletscher hókoszoruzta feje tündöklök a napsugarakban; várromok és jókarban tartott váracsok tűnnek fel a magaslatokon. Falvak váltják fel egymást. Jön Brixlegg, mely híres az oberammargauihoz hasonló passió játékairól. Az Inn folyót áthidalva, elhaladunk az ódon Rattenberg bányász városka mellett, majd a tájék kissé egyhangúvá lesz. Wörglnél elhagyjuk a déli vasutat és a Salzburgig tartó Gizelia vasutra térünk át.

Az Inntól is bucsut veszünk, erdős vidék között haladva. A coupéba utitársak ültek fel; egynehány perczig foglalkoztatnak is. Egy fiatal pár volt, kik valószínűleg „mézes heti” utazásukat teszik meg. Nem igen birtak tudatával annak úgy vevém észre, hogy mások is léteznek a világon kívülülök. Egymást bámulták s mivel jelenlétem miatt nem önthették ki szívök érzelmeit ékes szavakban, szemeik beszéltek a száj helyett. Hátat fordítva kikönyökölttem tehát az ablakon, hogy szabadabban érezhessék magukat. Fel is használák az alkalmat, mint azt gyanus csuppanásokból észlelém.

A távolban sötétlő alpokhoz közelebb értünk. Kirchberg mellett jól kivehetni a 2360 m. magas Rettenstein ormot, Kitzühelen tul, mely kis városka fürdő és nyaraló hely is, a „grosse kaiser” tömegét.

Kellemes nyaralók tűnnek fel az erdős völgyek között, turistákat lépten-nyomon láthatni. Hogy is ne

lenne ez alpesi szép tájék kellemes tartozkodási helye a vagyonosabb osztálynak, mely az életet megédesíteni anynyira érti? Az alpesi s mezei virág illat meg a fenyvesek zamatos levegője majdnem újjá alkotja a testet s a természet szépségén lelkesedni tudó lélek minden oldalon új meg új meglepetést és gyönyörre talál.

De most elbucsuzunk Tyroltól. Hochfilzen az utolsó állomás Tyrolban, honnan átsapunk Salzburg nem kevésbé gyönyörű tájaiba. Merészen hágva lépi át a határt a vonat. Még egyszer visszatekintek bucsut intve Tyrolnak, honnan csak kellemes emlékeket vihetek magammal. Isten óvja munkás és erényes lakóit s tartsa meg azon jólétben, melyet a jelen alkalommal bérczei között tapasztaltam!

(Folyt. jköv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Nyilvános köszönet.** E hó 15-én Jézus sz. neve ünnepén, még mielőtt az oltár sz. szekrénye megnyitott, hogy a kenyér színe alá rejtett „Jézus sz. nevére minden térd meghajoljon a mennyieieké, a földieké és a földalattiaké; és minden nyelv vallást tegyen, hogy az Ur Jézus Krisztus az Atya Istennek dicsőségében legyen“ Philipp 2, 10. 11. — az anyaszentegyház által nyitott kegyelemforráshoz siető, templomunkban szép számmal megjelent rom. kath. hívek figyelmét az oltárra tett finom piros bársonyból, ilyen színű selyem zsinorizzal szegélyezett, ékes bojtokkal diszitett gyönyörűen kiállított s keresztet és kelyhet feltüntető remekül himzett két oltárpárna vonta magára.

A világitó példát véka alá rejteni nem akarván, nyilvánosságra hozom, hogy ezeket nemes szívjóságáról, s a szegények iránti könyörületességéről ismeretes nsgs Csenyery Józsefné, született Dohy Maria Urnő adományozta templomunk fényének emelése — és oltárunk diszítésére, hogy hosszú időt és fáradságot igénybevevő sajátkezű műve által benső vallásos érzelmének, a szív mélyéből forraszó buzgóságának külsőleg is kifejezést adjon.

Szereti az Ur háza ékességét; de annak enmaga legnagyobb ékessége, hisz a mint körülményei engedik abban megjelenvén és a hitélet fokozása s szilárdítására buzdító példát adván látjuk leborulva a Legszenőbb előtt, ki így kiált hozzánk. „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és terhelve vagytok és én megnyugtatlak titeket.“ Mathé. 11, 28.

Az írás szavai méltó alkalmazást találnak itt: „Erős asszonyt ki talál? becses mint a mi meszsziről és a végső határokról való. Bizik benne férjének szíve és szerzeményekben nem szükölködik . . . Gyapjat és lent keres és munkálkodik önkezű ügyességével . . . Érti és látja, hogy jó az ő foglalkozása . . . kezét kinyújtja a szükölködőnek és tenyerét megnyitja a szegénynek . . . Az Urat félő ászony a dicséretes.“ Prov. 31.

Meg kell még említenem tek. ifj. Nirschy Lipot és neje született Stockinger Rozália urnő adományát, egy üveg borítékkal ellátott betlehemi istállót és jászolt, mely-

nél ábrázolja van a született Jézus, mellette Mária és József, ott látható ökör, szamar a kisedet lehetőkkel melengető állatok. Az istállón kívül levő angyal nagy örömet hirdet az Üdvözítő születése fölött; megérkeznek a napkeleti bölcsek ajándékaikkal, kiket a rendkívüli csillag vezérelt a Megváltó imadására.

Midőn Isten dicsőségét s az ő házának ékességét szivőkön viselő s vallásos buzgóságuk nemes érzelmeit követő kegyes jötevőknek a nyilvánosság terén is forró köszönetet szavazok, azt ohajtom a koronás profétával (Ps. 1. 3.) olyan legyen életök mint a vízfolyások mellé ültetett fa, mely gyümölcsét megadja idejében. Ideig és örökkévaló javakkal legyenek Istentől megjutalmazva. Parajd 1888. jan. 17.

Pásztor György.
r. k. lelkész.

LXII. Választmányi gyűlés 1888. január 25-én. Jelenvoltak: Dr. Tódor J. alelnök. Fogarasi J. pénztárnok. Dr. Cserni B. ellenőr. Straubert Ö. Takó J. Varga S. Dr. Veress F. választmányi tagok és Pál I. titkár.

1. A jegyzőkönyvnek szokott módon történt hitelesítése tudomásul vétetik.

2. Alelnök jelenti, hogy Dr. Csösz Imre kiérdemült gymn. igazgató ur rendes tagnak jelentkezik. — A jelentkezés örömmel vétetik tudomásul, a II. szakosztályba ig-tattatik, neki az alapszabályok és a társulati oklevél megküldetnek.

3. Pénztár kezelők bemutatják a mult 1887. évről a számadást. — A számadás átvizsgálására kiküldetnek Takó és Varga, kik is bevégezvén munkájokat, mindent rendben találtak és számadókat az ideiglenes felmentésre ajánlják, a mely jelentés tudomásul vétetvén számadóknak az ideiglenes felmentvény elismerés nyilvánítása mellett adatik meg.

4. Ugyancsak a kiküldött számvizsgálók betérjesztik a közelebbi választmányi gyűlés óta a pénztári kimutatást a mint következik: Pénztári kimutatás. Az 1888-ki január 1-től 24-ig volt az összes bevétel 893 frt 67 kr. Az 1888-ki január 1-től 24-ig volt az összes kiadás 290 frt 15 kr. készpénzmaradék 603 frt 52 kr. I. Bevételek. 1. Maradék a multévről 250 frt 15 kr. 2. Ajándék ő Excellentiájától 200 frt. — 3. Tagdíjak és előfizetések 363 frt 07 kr. 4. „Nehány szó“ című munkáért 69 frt 40 kr. 5. „Az Unitáriusok Erdélyben“ cz. munkáért 1 frt 55 kr. 6. Kötelessmunkálatok megváltása 4 frt 50 kr. 7. Pályázatokért 5 frt. — összesen 893 frt 67 kr. II. Kiadások: 1. A társulati alaptökhöz csatoltatott — 250 frt 15 kr. 2. A kiadóhivatalnak újságbélyegekre — 40 frt. — összesen 290 frt 15 kr. I. Bevétel: 893 frt 67 kr. II. Kiadás: 290 frt 15 kr. III. Maradék 603 frt 52 kr. készpénzben. A társulati alaptöke volt a m. é. végén 154 frt 24 kr. A fenntemlített hozzácsatolás 250 frt 15 kr. Teszen az alaptöke tehát összesen 403 frt 39 krt, mely a helyi takarékpénztárban az 1492. számú könyvecskére el van helyezve. Gyulafehérvárt 1888. jan. 25-én. A társ. pénztárkezelői. Megvizsgáltuk és helyesnek találtuk. Takó János, Varga Sándor.

— Tudomásul vétetik.

5. Kapcsolatosan az előbbi ügygyel alelnök jelenti, hogy a kik még tartozásait az 1887. év végéig le nem

fizették, azoknak február első napjaiban postai megbízás fog küldetni, és a kik azt el nem fogadják, azok haladéktalanul beperesíttetnek.

— Tudomásul vétetik.

6. Alelnök bemutatja Rajnay Ignác ügyvéd jelentését az általa eszközölt beperesítésekről és egyszersmind a beperesítés után törvényesített költségjegyzékét is 74 frt 82 kr. munkadíjban, a melynek a kiutalását kéri. — A kiutalás meg fog történni, ha a pert lejárta és arról jogérvényre jutott birói ítéletet mutat fel. Pénztárnok és ellenőr megkéretnek, hogy az ügyet minél hamarább tisztázzák.

7. Alelnök indítványozza, hogy a választmány egy feliratban kérje meg Püspök urunk ö Nagyméltóságát arra a kegyességre, hogy társulatunk érdekében hozott nagymérvű anyagi áldozatai mellett, kegyeskedjék társulatunkat még azáltal is pártfogolni, hogy azt — illetőleg társulati lapunkat körlevélileg is méltóztassék ajánlani a lelkészkedő papságnak, a papi és világi tanároknak. — Az ajánlat elfogadtatik és a felirat elkészítésével a titkár bizatik meg.

8. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéretnek Takó, Varga és Veress választmányi tagok.

K. m. f.

Pál I. titkár.

— **Nyilvános számadás és hála.** A nagy Hunyady János által épített tövisi templom részére beszerzett, goth stylben remek kivételű, 24 karu aranyozott bronz csillárra hiveim, barátaim és jó ismerőseim köréből következő adományok folytak be. *Tövisen:* Slafkovich Jácint 5 frt. Kátrovits Antal 5 frt. Dr. Papp Samu orsz. képviselő 3 frt. Br. Apor Gábor alispán 10 frt. Román Gáborné 2 frt. Ravay József 2 frt. Salamon Simon 15 frt. Páll László 5 frt. Székelyhidi Antal 1 frt. Gergelyfy Antal 5 frt. Szokup József 2 frt. Blaskó Károly 2 frt. Fried Ignác 2 frt. Kasléder Ferencz 1 frt. Haáb József 4 frt. Rothenstein Salamon 1 frt. Salamon Dávid 1 frt. Sylvester Árpádné 5 frt. Klein Mihály 5 frt. Löwy Salamon 1 frt. Molnár Rózsika 1 frt. Jedlitska Antal 1 frt. Horváth Dénes 1 frt. Gajzágó Róza 50 kr. Bodovi Sámuel 1 frt. Salamon Hermán 5 frt. öz. Boros Károlyné 1 frt. Ferencz Dénes 1 frt. Valter Károlyné 4 frt. Trippammer József 3 frt. Gyürky Ignác 50 kr. Szabó Árpád 50 kr. Fóris Árpád 1 frt. Löcsey György 1 frt. Telegdi Ferencz 1 frt. Székelyhidyi Gerő 2 frt. Nagy Lajos 4 frt. Krisán Stefán 1 frt. Biró Gyula 1 frt. Borza Miklós 50 kr. Barányai Ferenczné 1 frt. Jónás Kálmán 20 kr. Schulcz Mihály 1 frt. Müller Mihály 60 kr. Horváth Gergely 1 frt. Anton Strodl budapesti kereskedő 5 frt. Polik József 1 frt. Ujvári Danielné 1 frt. Bugán József 2 frt. Britoi Stefán 1 frt. Krengel Sándor 1 frt. Gurizatti Antonio 2 frt. Gidáli Móricz 1 frt. Schulcz Daniel 1 frt. Horváth Géza 50 kr. Velikán János 1 frt. Rogálszki Károly 2 frt. — **Nagyenyeden:** Öz. Donogányi Jakabné 5 frt. Ujvári Imre 50 kr. Atzél Béla fogház-igazgató 2 frt. Müller Mihály megyei ügyész 5 frt. Kerekes Mihály 2 frt. Török Bertalan főjegyző 2 frt. Ungerpek Miklós 2 frt. Hudelisz Mátyas 1 frt. Gajzágó Simon 1 frt. Csont Bála 50 kr. Szentpáli Károly 1 frt. Folyovich Sándor 1 frt. Szász József

főszolgabíró 5 frt. Török Antal 2 frt. Pongrátz Géza 1 frt. Fánta József 2 frt. Valaki 40 kr. Círner József 1 frt. Adler 50 kr. *Gyula-Fehérvárrt:* Lönhart Mari 5 frt. Andrassy István apátkanonok 3 frt. Nagy Imre kanonok 1 frt. Fabián Sándor kanonok 3 frt. *Dibdon:* Horváth László 10 frt. Vinczenti Nándor 5 frt. Vinczenti Károly 5 frt. *Benedekben:* Seres Attila 4 frt. Könczey József 2 frt. Bokor János és nője 2 frt. Silágyi György 1 frt. *Gáldtön:* Kovrig Tivadar 5 frt. *Czelmán:* Bedőházi Béla 2 frt. Szüts és Társa budapesti czég, melynél a megrendelés történt, szives volt egy 9 méter hoszu csillár zsinort 9 drb aranyozott golyóval adományozni. Fogadják a nemes szívű adakozók hiiközségünk nevében legforróbb köszönetemet?

Tövis 1888 január hó 30-án

Csató Ferencz lelkész.

Irodalom.

— Megjelent: **„Havi Közlöny“** az elméleti és gyakorlati lelképásztorság köréből. 1888. január havi füzet. Szerkesztik: Tokody Ödön és Patzner István. Ara egész évre 4 frt, fél évre 2 frt. Egyes füzet 50 kr. — Tartalma: A rózsafüzér rang-emelése. — Gyakorlati utmutatás házassági ügyekben. — A legméltóságosabb Oltárszentség külső kultuszára vonatkozó egyházzirendeletek. — Még néhány szó a „módszerről a többszörös vérrokonság házassági akadályainak fölfedezésére.“ — A béretum használata. — Rendeletek. — Irodalom. — Személyi hírek. — Tárca. —

— **„Borromaeus.“** kath. hitszónoklati folyóirat. II. évf. 3-ik füz. Szerkeszti és kiadja: Horváth Lajos Györben. Ara egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyed évre 1 frt. Tartalma: kilencz alkalmi- és szent beszéd.

— **„Jópásztor.“** Egyházzszónoklati folyóirat. VIII. évf. 4-ik füzet. Szerkeszti és kiadja: Hajóssy Gy. Krizánt, Budapest. — Tartalma kilencz szt. beszéd.

— **„Szűz Mária virágos kertje.“** Havi folyóirat a bold. Szűz tiszteletének ápolására. 1888. 2-ik szám. Szerkeszti és kiadja: Tóth Mike Kalocsán. Ara egész évre 1 forint.

— **„Jézus szentséges szívének hírnöke“** Havi folyóirat az imaapostolságnak és Jézus szt Szive tiszteletének terjesztésére és ápolására. 1888. 2. füz. Szerkeszti és kiadja: Tóth Mike Kalocsán. Ara egy évre 1 frt 50 kr.

— **„A szent Mise szolgálat módja.“** (Minisztráció magyar betűkkel). A r. k. elemi fitanodák használatára kiadja Károlyi Mihály Bács-Topolyai tanító. — Kilenczedik kiadás. Ara 18 kr.

— **„Schematismus“** religiosorum ordinis Minorum S. Francisci Conventualium provinciae S. Elisabeth in regno Hungariae Deo Famulantium pro anno Domini bissextili 1888. A 45 lapra terjedő, csinos kiállítású és helyes beosztású füzet igen érdekes történelmi adatokat tartalmaz.

— **„XII. jelentés az iskola-takarékpénztárról Magyarországnban.“** 1886-7. Összeállította: Weisz Bernát Ferencz. — Ezen intézmény 1875,76 iskolái

évben csak 13 helyen volt meghonosítva; most azonban már 428 helyen 616 iskola-takarékpénztár létezik, a takarékoskodó ifjak száma 28.000, a megtakarított összeg 80,300 forint. Kezdetről fogva máig 176,495 iskolás tanuló 966,564 forintot takarított meg. Szép összeg.

— Megrendelési felhívás ily című füzetre: **Az egyház és az állam.** A magyarországi katholicizmus egyházpolitikai helyzetével foglalkozó napi kérdések szempontjából. Irta: Dr. Lauran Ágoston, nagyváradai gör. szert. kath. kanonok. Azon rokonszenves fogadtatás, amelyben az 1887. év elején sajtó alól kikerült „Korszerű egyházpolitikai kérdések” című füzetkém katholicus körökben részesült, arra bátorít most fel, hogy a jelzett füzet megjelenése után a lapokban, különösen pedig a katholicizmus igazaiért lankadást nem ismerő fáradhatlan kitarással küzdő „Magyar Allam” hasábjain napvilágot látott egyházpolitikai cikkeimet is, külön füzetbe foglalván, bocsássam közre. A füzet címe abban leli indoklását, hogy valamennyi közlendő cikkem, csakugyan az egyház és az állam közötti viszonyról foglalkozik. Szó lesz ugyanis e füzetben az egyházzal úgy mint az államról: az egyház elidegeníthetetlen jogairól, úgy mint az állam jól felfogott érdekeiről; a pápa tévmentes tanítói tekintélyéről; annak világi uralmáról; a szeplőtelen magyar hazafiság alapfeltételeiről a hazafiság kath. fogalmáról; a vallásszabadságról; a toleranciáról; az elkölcsi rendről; az interkonfessionális törvényekről; az azok körül kiadott püspöki utasításokról; a vegyes házasságok bizonyos különleges nemeiről; az azokból született gyermekek törvényességéről; a házassági bíráskodásról; a polgári házasságról; és más fontosabbnál fontosabb napi kérdésekről, amelyek Magyarországon különösen mostanában, az egyházat és az államot egyaránt érdeklik. A füzet célja pedig; eloszlatni egyrészt azon téves nézetet, mintha előbbeni füzetkém a nagyméltóságú püspöki karnak az interkonfessionális törvények körüli utasításai ellenébe helyezkednék; másrészt pedig a felmerült napi kérdések körül megjelölni amaz utat, amely hazánkban, az egyház és az állam közötti békés egyetértést illetően, egyedül célirányos. Mivel azonban a napi kérdések mikénti felmerülése nem a „tudományos rendszerek” valamelyikét, hanem legfeljebb csak a „napi események” egymásutánját követheti; úgy a jelen füzetben közlendő egyházpolitikai cikkek egymásutánjára nézve is a chronologicus sorrend fogja képezhetni az egyedüli irányadót. A mintegy 10 nyomtatott ivre terjedő füzet ára 80 kr. Papnövédeknek 40 kr. A füzet egy hónap leforgása alatt fog sajtó alól kikerülni és a m. t. megrendelőknek keresztükötés alatt bérmentesen megküldetni. Gyűjtőknek öt példány után, tiszteletpéldánnyal szolgálók. „Korszerű egyházpolitikai kérdések” című füzetkém még folyóvást megrendelhető. Ára füzve 60 kr. Papnövédeknek 30 kr. A két füzet ára, egyszerre megrendelve 1 frt. Alólírott kiadásában megszerezhető még néhai Dr. Papp-Szilágyi József, volt nagyváradai gör. kath. püspöknek „Enchiridion Juris Ecclesiae Orientalis Catholicae” című műve

is. Ára füzve 1 frt 50 kr. Nagyvárad, 1888. január hó 16 án. Dr. Lauran Ágoston, gör. szert. kath. kanonok.

A NAPI ESEMENYEK KÖRÉBŐL.

— **Következő sorokat vettük:** Főtisztelendő Szerkesztő ur! Folyó év Január 22-én három vegyes házasságbeli reformatus egyén, névleg: Székely Ferencz, Gábor Mihály és Kriska János vétettek át a rom. kath. egyház kebelébe. A nagy számban jelen volt magyar közönség előtt Karda István lelkész — a valláskülömbőség nélkül tisztelt lelki atya — nagy hatású beszédet tartott a kath. hit igazságairól és a legméltóságosabb oltári szentségről, — melyben új hívei legelőször részesültek. Egyáltalán az összes bolyai magvasságban igen nagy a lelkesítés az iránt, hogy Lönhart Ferencz püspök urunk ő Nagyméltósága ez év tavaszán tervbe vett paplak és iskolával fogja megörvendeztetni kath. híveit. Bolya, 1888. Jan. 30-án.

— **Pályázat.** Maros-Ilyén rom. kath. kántortanítói állomásra pályázat tuzetik ki 1888 évi február 20-ig, melynek évi jövedelme: 137 frt készpénz; a kegyurtól 32 mtr tűzifa az erdőn; ugyan ö tő e 264 liter buza; tandíj fejében havonként minden gyermektől 50 kr; a gyermekek létszáma jelenleg 30. Folyamodványok képesítő oklevél csatolás me lett alu írotthoz címzendők. M. Ilye 1888 febr. 1. Lány Gyula lelkész.

JÓ KERESÉST!!

Bizalmas személyeket keresünk sorsjegyek eladására részletfizetés mellett az 1883. évi XXXI. t. cz. értelmében.

Magas jutalékot esetleg havi fizetést is adunk.

Fővárosi váltóüzlet társaság.

ADLER és TÁRSA Budapest. 25-13.

Máriacelli gyomorcsöppek.

Kitűnő hatású szer a gyomor minden betegségeiben.

Végyez.

Főfőhulhatatlan étvágyhiány, gyomorgöngyöség, rossz illatu léleket, felhúvadás, savanyú felbűffenes, kolika, gyomorhurut, gyomorégés, homok- és darakeződés, túlságos nyálkaképződés, sárgaság, undor és hányás, fűfűzés (ha a gyomortól ered), gyomorgöngy, székszorulás, a gyomorban étellek és italokkal való túlterhelése, giliszták, lép-, máj- és aranyeres bántalmak esetében. — Egy üvegecse ára használati utasítással együtt 35 kr., kettős palack 60 kr. Központi szétküldés Brany Károly gyógyszerész által Krensiserben (Morvország).

Kapható minden gyógyszerárban.

Óvás! A valódi máriacelli gyomorcsöppeket csak hamisítják és utánozzák. A valódiság jeléül minden üvegenk piros, a fenti védjeggyel ellátott borítékba kell göngyölvé lennie és a minden üvegehez mellékelt használati utasításon meg kell jegyezve lenni, hogy az Krensiserben Gusek Henrik könyvnyomdájában nyomtatott. 90

Hamisítatlanul kapható: **Gyulafehérvárt:** Fröhlich Gyula gyógyszerésznél. **Szászvároson:** Deák György, Graffius József, Wlad N. gyógyszerészeknél. **Dicsőszentmárton:** Fischer Ed. gyógyszerésznél. **Szászsebes:** Binder Lajos és Reinhard G. C. gyógyszerészeknél. **Medgyes:** Schuszer gyógyszerésznél. **Szerdahely:** Schimert Chr. Fr. gyógyszerésznél. **Radnóth:** Jeney D. gyógyszerésznél. **Verespatak:** Moldován Lajos, gyógyszerésznél.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JOZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PAL ISTVÁN, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárt.